

ESKADER I VÄSTERLED

Eskader är ingenting för oss, hålla på och segla på ett led som militärer, tvingas till oändliga lekar, upptåg och aktiviteter från morgon till kväll, nej tack vi vill ju ha semester....

Ja så sa vi i många år.....

Tillfälligheter gjorde dock att vi blev ombedda att leda en av två eskadror till Skottland sommaren 2005 , vi var då helt utan erfarenhet som eskaderseglare och eskaderledare, men fyllda av fördomar.

Vi fick god hjälp med upplägg av två erfarna eskaderledarfamiljer Laila och Claes- Olof Kall samt Britt och Staffan Larsson. De gav oss en god inblick i eskaderledarskapets alla fördelar och även en del varningens ord. De tog oss långt på vägen. Tack igen Laila, Britt, Claes-Olof och Staffan.

Med viss bävan genomförde vi eskadern till Skottland och Yttre Hebriderna sommaren 2005, vi hade otroligt trevligt, lärde känna många likasinnade. Vi lärde oss också att det tar en hel del tid att planera och genomföra en eskader som spänner över ett så pass stort geografiskt område.

Vi valde därför att dela ledarskapet för 2007 års eskader till Shetlandsöarna med familjen Tomas och Annika Svensson med barnen Emil och Lisa.

Att målet igen skulle gå lite utanför de normala färdvägarna var helt klart och att det blev Shetland var nog ingen överraskning. Natur, klimat, djurliv och inte minst de trevliga människorna attraherar oss betydligt mer än de överfulla marinorna och naturhamnarna i vår närhet.

Vi började planera rutt och tider redan under tidiga hösten 2006. Det blev ett antal planeringsmöten och vi återknöt en del kontakter på Shetlandsöarna under denna period. Mail och internet är ett fantastiskt sätt att förmedla och hitta information.

Seglingar av denna karaktär med ett par dygn till sjöss i kombination med att de farvatten man kommer till inte erbjuder den service och det sortiment vi har här hemma gör att en extra tanke måste ägnas åt proviantering både av mat, men även reservdelar.

Det visade sig att intresset för eskadern var enormt och snart var alla platser bokade. Under vintern och våren hade vi två möten med eskaderns deltagare för att gå igenom tidplan, rutt, säkerhetskrav mm, mm.

Eskadern samlades i Mandal på norska Sörlandet den 30 juni. Vädret i slutet på juni var mycket oroligt, västliga kulingar i södra Skagerrak och på Kattegatt, hårda nord- och nordostvindar med kraftigt regn på norra Skagerrak. Detta gjorde att det var en trött, blöt och delvis justerad skara seglare som slöt upp i ett strålande solsken i Mandal kl 1800 den 30 juni.

Väderutsikterna för de kommande dygnen var dock mycket bra, så dag 2, söndag, gick vi 60 Nm till Egersund. Först bleke och sol, sedan allt mer ökande SE och härlig spinnackersegling.

Vid kvällens skepparmöte fanns det en viss spänning inför de kommande dygnen på havet. Under kvällen gjordes de sista förberedelserna ombord, mest gick det nog ut på att förbereda mat för överseglingen.

Vi använde nästan uteslutande internet som informationskälla för väder. I huvudsak laddade vi ner "Grib-filer" från en amerikansk hemsida. I kombination med DMIs och Metoffice's sidor gav det både en detalj- och översiktlig information med mycket bra träffsäkerhet i 48 timmar och med en godkänd tillförlitlighet i upp till 4 dygn. Grib filerna steg otroligt i kurs och var mot slutet av seglingen vår mest använda väderkälla. Givetvis lyssnade vi också på lokala väderprognoser på VHF men de gav sällan någon översikt av läget utan mest en bekräftelse på prognoser vi redan fått.

Dag tre, måndag, avgick vi 0800 mot Lerwick. Det regnade och blåste frisk SE 10-15 m/s. Väl på havet skingrades fältet ganska fort beroende på fart givetvis, men också på att vissa inte kunde segla plattläns då de saknade spinnackerbom. Detta bör ingå i utrustningen på varje båt som gör längre semesterseglingar.

Efter ett ganska odramatiskt och snabbseglat dygn på havet började vinden avta med början i öster. Detta gjorde att de båtar som seglat fortast låg kvar i vindbältet medan de som var längre österut fick snabbt avtagande vind, fältet spreds ytterligare. De första båtarna kom i hamn i Lerwick tisdag kväll, efter ca 36 timmar. Den sista kom på onsdag kväll. På grund av den snabba överseglingen var vi nu 4-5 dagar före programmet. Vi blev kvar i Lerwick dessa dagar, dels för att bese staden, men främst för att vänta in besättningsbyten. Eskadern väckte stor uppmärksamhet. Det har nog aldrig tidigare vajat 13 svenska kryssarklubsflaggor samtidigt i Lerwick. Tidningar, lokalradion etc. kom och gjorde intervjuer. Sista kvällen i Lerwick bjöd "Lerwick Boating Club" på en fantastisk "reception". Gåvor från klubben, Port of Lerwick och SXX utväxlades och allas förträfflighet prisades. Kvällen blev lång och intensiv.

Vi avgick lördag morgon med vattnet söderut efter bunkring. Vilken tid det tar att fylla diesel på tretton båtar !!!!

Frisk W-lig vind och god gång i lä av land ner till ankarhamn vid syd-spetsen. Under natten ökar vinden och vi blir fast ett dygn i en SW-lig sommarkuling, en nyttig erfarenhet för många att ligga på dragg i detta vädret. Ingen draggade, mycket tack vare våra effektiva ankarsegel.

Nästa morgon går vi mot Fair Isle i en västan på 10-12 m/s. En båt vänder tillbaka till Lerwick på grund av ett tappat propellerblad. Solen kommer fram och Fair Isle börjar komma ur havet. Vinden avtar och det blir en underbar dag på ön. Gemensam middag på fågelstationen är bokad på kvällen och vi njuter av fågelliv och natur. Tillsammans med några brittiska och norska båtar slår vi besöksrekord i Fair Isle's lilla hamn, totalt 18 gästande båtar på en gång !!

Dagen därpå bjuder på låga moln och frisk NW-lig vind. Vi skall segla de dryga 30 NM till St Ninias bay på Shetlands SW kust. Hård bidevind ger en snabb spridning på båtarna, trots att de mindre avgått lite i förväg. De som inte kan ligga upp mot målet, tvingas slå mot väster för att undvika de ökända racen vid Sumburgh Head. När samtliga ankrat vid St Ninias gör vi en gemensam långpromenad på de vidsträckta hedarna ut mot Atlanten. Kvällen avslutas med vin och Evert Taube-allsång på stranden. Höll på att glömma att mitt i vår sång kom en journalist som fått "larm" av lokalbefolkningen att vikingarna låg till ankars vid St Ninias. Det blev nya intervjuer och fotografering.

Kommande dag bjöd fortfarande på hård bidevind-segling. Målet för kvällen var Skeld Marina. Några av oss gick dock via Scalloway för att besöka Shetlands näst största stad och

fylla på i förråden. Skeld är en underbar plats med underbara människor som driver marinan. Vi hade aviserat vår ankomst veckan innan och diskuterat hur vi skulle få plats, för det är inte så stort. Efter vårt samtal med Skeld-familjen, hade man helt enkelt flyttat om de permanent liggande båtarna, så alla svenskarna låg på samma ponton med el och vatten. Dagen avslutades med gemensam grillning, först utomhus men när temperaturen gick under tio grader så fortsatte kalaset i Skeldarnas klubbhus.

På morgonen slappar vi mest dels för att gårdagskvällen tog sin tribut men mest för att invänta rätt avgångstid för att inte ankomma nästa mål, Papa Stour; på alltför lågt vatten. Seglingen upp längs kusten var rätt tråkig i avtagande NW vind och skvalpig sjö på grund av medström. Vid ankomsten till Papa Stour såg vi en stor brugd, säkert 5-7 meter lång som låg och lekte i vattenytan. När samtliga fått ankarfäste så blev det gummibåtsäkning i de östra grottorna i solnedgången. På kvällen kalasade vi på humrar från Skeld.

Under hela seglingen runt Shetlandsöarna stod vi i daglig kontakt med ”Shetland Coast Guard”. Vi informerade om vår rutt och våra planer. Vi blev ofta överflugna av deras helikoptrar som tycktes hålla ett vakande öga på oss. Ibland kom de ned i ”sittbrunnsnivå,” vinkade och fotograferade innan de fladdrade vidare över de otroliga havs- och landvidderna

Nästa dag åkte vi gummibåt i de fantastiska grottorna och labyrintherna på Papa Stours W och NW sida. Det var en av eskaderns absoluta höjdpunkter. På eftermiddagen var det skärgårdssegling till det lilla samhället Voe där vi blev två nätter pga att de har en bra hamn, bra restaurang med pub, affär och inte minst på grund av att vi hade resans häftigaste regn över oss.

Efter två dagar i Voe seglade vi mot nord i en frisk NW-lig bris. Vi kommer till Ronas Voe, en djup fjord på det helt öde nordvästra Shetland. I Ronas Voe finns absolut inget mer än Shetlands högsta berg. Det besteg vi omväxlande i sol och dimma. Ankarplatsen är lite lurig, missar man lite blir det snabbt 35 meter djupt. En del provade, det är inte så bra....

Med bergsbestigning och behövlig dusch och bad i det 12 gradiga vattnet kör vi motor i kvällssol mot Whale Firth på Yells västkust. Medström och sol gör de dryga 25 milen till en njutning. Whale Firth är en fantastisk ankarplats helt skyddad och omgiven av gröna kullar och ett fåtal hus.

Vi vaknar till strålände sol och ett spegelblankt vatten, frukost i sittbrunn och avgång 0900 för att passa tidvattnet vid Storbritanniens och Shetlands nordligaste udde. Officiellt talar man ju om fyren Muckle Flugga som nordligaste punkten, men egentligen är det det lilla skäret North Stack som ligger strax NE om Muckle Flugga. Vi rundade bägge i nästan bleke och två knops medström.

Kursen sattes mot SW och det gamla fiskeläget Baltasund. Baltasund var hemort för svenska långafiskare under många decennier under 1900-talet. Vi hade hyrt en buss och turistade runt på Shetlands nordö Unst. Vi besökte fågelcenter, båt- och hembygdsmuseum, en borg samt Shetlands enda ölbryggeri – Walhalla. Bryggeriet låg i ett garage. Verksamheten blomstrade och växte, vi har dock smakat godare öl...Kvällen slutade på den gamla nedlagda flygbasens pub.

För första gången sen vi kom till Shetland fick vi undanvindssegling kommande dag. Målet var ön Wahlsay, som är ett av Shetlands största fiskesamhällen.

Slutet börjar närma sig och i fint väder seglas de sista 10 Nm till Out Skerries.

Där togs vi emot av Alice o Gibby som vi känner sedan tidigare turer. Tillsammans hade vi planerat en gemensam fest med öbor och seglare.

Först hade vi en egen avslutning i eskadern med plaketter och tal etc. Vi gick sedan upp till öns gemensamma festlokal. Där bjöds det på ett fantastiskt grillbord där inget fattades. Det blev musik och dans till traditionell shetlandsmusik och en och annan svensk schottis. Festen pågick till långt in på sena natten. Några båtar lämnade för att gå till Norge redan under kvällen. Nästa dag skingrades eskadern, en del mot Orkney andra mot Stavanger, själva njöt vi lugn och ro ytterligare några dygn på Shetland för att sedan gå hem via Fedje nord om Bergen. Traditionen bjuder ofta på att eskadern upplöses på den mest avlägsna punkten, och man får därigenom chansen att själv eller i mindre grupper söka egna varianter och hamnar på hemresan.

Den 5 oktober återsamlades alla eskadersegelare en underbar lördag i Väjern norr om Smögen. Solen sken rakt in i sjöboden, innan den gick ned i havet. Vi åt säsongens godaste kräftor och berättade skepparhistorier till sena natten

Det där med eskadersegling är inte att segla på led, man behöver inte ha poängpromenader eller levande scharader varje kväll, man kan faktiskt välja att göra en helt egen aktivitet någon kväll.

Man kommer att träffa en massa nya människor som har liknande intresse och som samtidigt kan ge en helt nya vyer och vinklar på seglarlivet. Vare sig man väljer att segla eskader i hemnavatten eller ge sig ut på längre seglingar, så skapar man en trygghet och man får oftast chansen att se, lära och uppleva mer av området man besöker än om man skulle seglat själv.

Vi hoppas på fler turer i västerled både med gamla och nya eskaderdeltagare.

Eskaderledare

Bill, Marie-Louise o Fredrik Söderberg, ”CHESS”

Thomas, Annika, Emil o Lisa Svensson, ”WIPS X”

Text och foto